Az Alkotmánybíróság döntésének tájékoztató jelleggel közzétett, nem hivatalos szövege. A hivatalos közzétételre a Magyar Közlönyben, illetve az Alkotmánybíróság Határozatai című hivatalos lapban kerül sor.

III/2076/2026.

Az Alkotmánybíróság teljes ülése jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítása iránti bírói kezdeményezés tárgyában – *Dr. Nemessányiné dr. Chronowski Nóra Edit* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával, valamint *Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó*, *Dr. Schanda Balázs* és *Dr. Varga Réka* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 39/A. § (3) bekezdése és 39/B. § (1) bekezdés b) pontja alaptörvény-ellenes, ezért azokat megsemmisíti.

2. Az alaptörvény-ellenessé nyilvánított és megsemmisített rendelkezések nem alkalmazhatóak a Veszprémi Törvényszék előtt 13.K.700.252/2026. számon folyamatban lévő ügyben, továbbá valamennyi, bármely bíróság előtt folyamatban lévő, ugyanilyen tárgyú ügyben.

Az Alkotmánybíróság e határozatát a Magyar Közlönyben közzé kell tenni.

I n d o k o l á s

I.

[1] 1. A Veszprémi Törvényszék bírája (a továbbiakban: indítványozó) az előtte folyamatban lévő 13.K.700.252/2026. számú, gyermekek otthongondozási díjára való jogosultság tárgyában hozott közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránti perében az eljárás felfüggesztése mellett az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján indítványozta, hogy az Alkotmánybíróság a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szoctv.) 39/A. § (3) bekezdése alaptörvény-ellenességét állapítsa meg, azt semmisítse meg, és alkalmazását zárja ki, tekintettel arra, hogy álláspontja szerint a támadott jogszabályi rendelkezés ellentétes az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésével és XVI. cikk (1) bekezdésével.

[2] 1.1. Az alapügyben megállapított tényállás szerint egy 2017-ben született kiskorú gyermek 2022. augusztus 30-án egy közúti közlekedési balesetben súlyosan megsérült, súlyos fogyatékosságát először a 2022. október 17-én kiállított szakorvosi igazolás állapította meg. A közúti balesetet követően a gyermek szülei elhunytak, az alperes hatóság 2022. október 6. napján kelt határozatával a gyermek nagyszüleit rendelte ki a gyermek gyámjául, a nagyszülők pedig a gyermeket a szükséges kórházi kezeléseket követően, 2023. január 26. napjától a saját háztartásukban nevelik, gondozzák.

[3] Az alapügy előzmény-ügyének felperese (a gyermek nagymamája) 2025. március 21. napján terjesztett elő kérelmet gyermekek otthongondozási díjára (a továbbiakban: gyod) való jogosultság megállapítása iránt, a Szoctv. 39. §-a alapján, a gondozott személy Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 8:1 § (1) bekezdés 2. pontja szerinti hozzátartozójaként.

[4] Az alperes járási hivatal a kérelmet 2025. március 28. napján kelt határozatával elutasította, tekintettel arra, hogy bár a gyod-ra való jogosultság törvényi feltételei egyebekben teljesültek, a felperes a kérelmét a szülők 2022. augusztusában bekövetkezett halálát követő három hónapon túl terjesztette elő, mely határidőt a pénzbeli és természetbeni szociális ellátások igénylésének és megállapításának, valamint folyósításának részletes szabályairól szóló 63/2006. (III. 27.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Vhr.) határozat meghozatalakor hatályos 23. § (4) bekezdése írta elő. Az alperes járási hivatal határozatában utalt arra, hogy jogszabályi felhatalmazás hiányában a kérelem elbírálása során méltányosságot nem gyakorolhat.

[5] A Veszprémi Törvényszék bírája által előterjesztett indítvány alapján az Alkotmánybíróság a 11/2025. (X. 9.) AB határozatával megállapította, hogy a Vhr. határozat meghozatalakor hatályos 23. § (4) bekezdése alaptörvény-ellenes volt, és annak alkalmazására vonatkozóan egyedi és általános alkalmazási tilalmat is elrendelt.

[6] 1.2. Az Alkotmánybíróság határozatát követően az alperes járási hivatal a 2025. március 28. napján kelt határozatát visszavonta és a gyod-ra való jogosultság megállapítása iránt kérelemre indult eljárást folytatta. Az alperes járási hivatal 2026. január 26. napján kelt határozatában megállapította, hogy az alapügy felperese gyod-ra jogosult, azonban a részére folyósított öregségi nyugdíj összege a Szoctv. 4. § (1) bekezdés *i)* pontja alapján rendszeres pénzellátásnak minősül, amelyet a Szoctv. 39/A. § (3) bekezdése értelmében – a 39/B. § (5) bekezdésében foglalt feltételek hiányában – a gyod összegéből le kell vonni. Mindezek alapján az alperes járási hivatal a gyod havi összegeként a 2026. évre megállapított kötelező legkisebb munkabér összege (a gyod törvény szerinti összege) és a felperes számára folyósított öregségi nyugdíj havi összege különbözetét állapította meg az ellátás havi összegeként.

[7] A felperes keresetet terjesztett elő az alperes határozatával szemben, melyben (egyebek között) az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezését is indítványozta,

az Alaptörvény XV. cikk (1) és (5) bekezdésének, valamint a XVI. cikk (1) bekezdésének és XIX. cikk (4) bekezdésének a sérelme miatt.

[8] 1.2. Az indítványozó álláspontja szerint a Szoctv. perben alkalmazandó 39/A. § (3) bekezdése az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésébe és XVI. cikk (1) bekezdésébe ütközik. Ennek oka, hogy az alapügy felperese a XV. cikk (1) bekezdése szempontjából összehasonlítható helyzetben van azokkal a személyekkel, akik közeli hozzátartozóként tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos gyermeket a saját háztartásukban gondoznak, gyod-ra jogosultak, és egyúttal a Szoctv. 39/B. § (5) bekezdés *a)* pontjában nevesített valamely rendszeres pénzellátásban is részesülnek.

[9] Az indítványozó utalt arra, hogy a jogalkotó a gyod-ot az egyes szociális, gyermekvédelmi tárgyú, valamint egyéb kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2018. évi CXVII. törvénnyel vezette be, a Szoctv. 38-39/C. §§-ainak beiktatásával. A gyod összegszerűségére vonatkozóan a törvényhez fűzött indokolás az alábbiakat tartalmazza: „A gyermekek otthongondozási díjának havi összege a 2019. évben 100 000 forint, majd 2022-ig folyamatosan emelkedik az aktuális minimálbér összegének megfelelő szintig. Az ellátást csak nyugdíjjárulék-fizetési kötelezettség terheli. Ha a szülő több, önellátásra képtelen gyermekről is gondoskodik, részére másfélszeres összegben kell az ellátást folyósítani. Az ellátás célzottságának biztosítása érdekében a törvény rögzíti, hogy a szülő mely esetekben nem jogosult a gyermekek otthongondozási díjára, illetve mely esetekben kell megszüntetni az ellátásra való jogosultságot.”

[10] Az indítványozó álláspontja szerint nincs objektív, észszerű indoka annak, hogy a jogalkotó a tartósan beteg, súlyosan fogyatékos gyermekre figyelemmel gyod-ra jogosultak tekintetében különbséget tesz azáltal, hogy a gyod-ra való jogosultság az egyéb rendszeres pénzellátásra való jogosultság megszerzése előtt vagy után keletkezett. A törvényhozói indokolásból sem derül ki, hogy mi az objektív indoka annak, hogy az előbbi csoportba tartozók a beteg hozzátartozójuk legalább tíz évig történő ápolása esetén a gyod teljes összegére jogosultak, míg utóbbi személyi kör az addig folyósított rendszeres pénzellátást lényegében elveszíti. A szabályozás következtében azok a hozzátartozók (köztük az alapügy felperese), akiknek az öregségi nyugdíjra való jogosultság megszerzését követően kerül a háztartásába a gondozására szoruló gyermek, hátrányosabb helyzetbe kerülnek azon gondozó személyekhez képest, akik hosszabb ideje végzik hozzátartozójuk otthoni ápolását, és ezen idő alatt szereznek nyugdíjjogosultságot.

[11] Az indítvány szerint az ellátásra jogosult személyek között fennálló, objektív mércével nem igazolható megkülönböztetés folytán az általuk gondozott súlyosan fogyatékos gyermekek Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése szerinti, megfelelő testi, szellemi fejlődéséhez fűződő védelemhez való alkotmányos joga is sérül azáltal, hogy a gondozásukra fordítandó ellátás nem objektív kritériumokon alapul, hanem a

gondozó személy egyéb rendszeres pénzellátásra való jogosultsága keletkezési idejének függvénye.

II.

Az Alkotmánybíróság az alábbi alaptörvényi, illetőleg jogszabályi rendelkezések alapján hozta meg döntését.

[12] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezése:

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.”

„XVI. cikk (1) Minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz. Ez a jog – az élethez való jog kivételével – minden más alapvető jogot megelőz. Magyarország védi a gyermekek születési nemének megfelelő önazonossághoz való jogát, és biztosítja a hazánk alkotmányos önazonosságán és keresztény kultúráján alapuló értékrend szerinti nevelést.”

[13] 2. A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„39/A. § (3) A gyermekek otthongondozási díjának havi összege a más rendszeres pénzellátásban – ide nem értve a 39/B. § (5) bekezdés *a)* pontja szerinti rendszeres pénzellátásokat, ha a 39/B. § (5) bekezdés *b)* és *c)* pontjában meghatározott feltételek fennállnak, továbbá a szülő részére folyósított csecsemőgondozási díjat, gyermekgondozási díjat vagy gyermekgondozást segítő ellátást, ha azt nem a gyermekek otthongondozási díjára jogosító gyermekre tekintettel állapították meg, továbbá a gyermeknevelési támogatást – részesülő jogosult esetén az (1) vagy (2) bekezdés szerinti összegek és a jogosult részére folyósított más rendszeres pénzellátás havi bruttó összegének a különbözete. Ha a különbözet az ezer forintot nem éri el, a jogosult részére ezer forint összegű ellátást kell megállapítani.”

„39/B. § (1) Nem jogosult gyermekek otthongondozási díjára a szülő, ha

b) – a gyermeknevelési támogatás, valamint a nem a gyermekek otthongondozási díjára jogosító gyermekre tekintettel folyósított csecsemőgondozási díj, az örökbefogadói díj, gyermekgondozási díj, gyermekgondozást segítő ellátás, továbbá a tartós ápolást végzők időskori támogatása kivételével – rendszeres pénzellátásban részesül, és annak összege meghaladja a gyermekek otthongondozási díjának összegét, ide nem értve az (5) bekezdés szerinti esetet, valamint azt a táppénzt, amelyet a gyermekek otthongondozási díja folyósításának időtartama alatt végzett

keresőtevékenységből adódó biztosítási jogviszony alapján – keresőképtelenné válása esetén – folyósítanak;"

„39/B. § (5) A gyermekek otthongondozási díjára való jogosultság továbbra is fennáll, ha a szülő

a) a Tny. szerint saját jogú nyugdíjasnak minősülő ellátásban, korhatár előtti ellátásban, szolgálati járandóságban, táncművészeti életjáradékban, átmeneti bányászjáradékban, rokkantsági ellátásban, vagy a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény 33. § (1) bekezdése alapján, a törvény erejénél fogva rehabilitációs ellátásban részesül,

b) az *a)* pont szerinti ellátásra való jogosultság keletkezését megelőző napon a gyermekek otthongondozási díjára vagy ápolási díjra volt jogosult, és

c) az a) pont szerinti ellátásra való jogosultság kezdőnapját megelőző húsz éven belül a gyermekek otthongondozási díjára, illetve a 41. § (1) bekezdés *a)* pont *aa)* alpontja szerinti vagy a kiemelt ápolási díjra való jogosultsága együttesen összeszámítva legalább tíz évig fennállt."

III.

[14] A bírói kezdeményezés megalapozott.

[15] 1. Az Abtv. 25. §-a szerint a bíró – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – abban az esetben kezdeményezi az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b)* pontja alapján az Alkotmánybíróságnál a jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását, ha az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli, vagy alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a bírói kezdeményezés az Abtv. 25. §-ában és 52. §-ában előírt feltételeknek az alábbiak szerint csak részben tesz eleget {vö. 3058/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [8]–[24]; 2/2016. (II. 8.) AB határozat, Indokolás [26]–[28]; 3064/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [8]–[13]}.

[16] A Szoctv. támadott rendelkezését az eljárásban alkalmazni kell, az eljárás felfüggesztése megtörtént. Az indítványozó kezdeményezte a támadott jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, megsemmisítését, és a jogszabályi rendelkezés egyedi ügyben történő alkalmazása kizárását. Az indítvány az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése állított sérelme vonatkozásában a határozott kérelem követelményét teljesíti, azonban a XVI. cikk (1) bekezdésével összefüggésben nem tartalmaz érdemi, alkotmányjogilag értékelhető indokolást, csupán azt rögzíti,

hogy a támadott jogszabályi rendelkezés az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdését is sérti. Az indítvány ezért ebben az elemében nem felel meg a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e)* pontja szerinti követelményének.

[17] 2. Az Alkotmánybíróság korábban már három határozatában is foglalkozott a gyod-ra vonatkozó szabályozás egyes elemeinek alkotmányossági kérdéseivel {5/2023. (VI. 6.) AB határozat, a továbbiakban: Abh1.; 22/2024. (XII. 23.) AB határozat, a továbbiakban: Abh2.; 11/2025. (X. 9.) AB határozat, a továbbiakban: Abh3.}.

[18] A jogalkotó szándéka szerint a gyod *(i)* a tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos gyermek saját háztartásban történő nevelését, gondozását ismeri el és honorálja; *(ii)* a gyermek életkorára tekintet nélkül; *(iii)* főszabály szerint a gyermek vér szerinti vagy örökbefogadó szülője számára; azonban *(iv)* a vér szerinti vagy örökbefogadó szülő meghatározott okokból történő kiesése esetén (halál, a gyermek állandó és tartós gondozásának akadályozottsága a szülő egészségi állapota miatt, szülői felügyeleti jog szünetelése, szülői felügyeleti jog megszüntetése) a gyermekkel közös háztartásban élő hozzátartozó is jogosult lehet az ellátásra (Abh3., Indokolás [24], ezt megelőzően: Abh2., Indokolás [13], a jogalkotói indokolást idézi: Abh1., Indokolás [15]-[16]).

[19] Azaz, a gyod bevezetésével a jogalkotó célja kétséget kizáróan a tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos gyermekek saját háztartásban történő ápolásának, gondozásának anyagi támogatása volt, ekként a gyod-ra vonatkozó valamely szabály alkotmányosságának vizsgálata során a tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos, önellátásra képtelen gyermek ténybeli és jogi helyzete nem hagyható figyelmen kívül.

[20] 3. Az Alkotmánybíróság korábban a gyod jogintézményével az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése szerinti általános jogegyenlőségi szabály, illetőleg a XV. cikk (2) bekezdése szerinti hátrányos megkülönböztetés tilalma szempontjából számos vonatkozásban rokonítható tartós ápolást végzők időskori támogatására vonatkozó szabályozás alkotmányossági vizsgálatát az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése keretei között végezte el {25/2019. (VII. 23.) AB határozat, különösen Indokolás [33]}. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság a gyod alkotmányossági vizsgálatát az idézett határozataiban ugyancsak a XV. cikk (1) bekezdése keretei között értékelte (Abh1., Indokolás [14], Abh2. Indokolás [15], Abh3., Indokolás [25] és [27]). Ezt a megközelítést az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is irányadónak tekintette.

[21] 3.1. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése szerinti általános jogegyenlőségi szabály sérelme egymással azonos vagy jogi értelemben összehasonlítható helyzetben levő, homogén csoporton belül állapítható meg. Az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben, az Abh2.-ben és az Abh3.-ban homogén csoportnak mindazon, a Ptk. 8:1. § (1) bekezdés 2. pontja szerinti hozzátartozókat tekintette, akik a gyermekkel közös háztartásban tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos, önellátásra képtelen gyermeket nevelnek, a szülő pedig objektív

módon nem tudja a gyermeket nevelni, vagy pedig arra nem jogosult (Abh1., Indokolás [17], Abh2., Indokolás [15], Abh3., Indokolás [25]). A jelen bírói kezdeményezés esetében ugyanakkor a homogén csoportképzés (az indítvány eltérő tartalmából fakadóan) szükségképpen eltér a korábbi, hasonló tárgyú ügyekben alkalmazott megközelítéstől.

[22] Az indítvány szerint nincs tárgyilagos mérlegelés szerinti észszerű indoka annak, hogy ha egy hozzátartozó a gyod-ra való jogosultságának megállapítását követően részesül a Szoctv. 39/B. § (5) bekezdése szerinti ellátások valamelyikében, akkor a gyod teljes összegére jogosult lesz, míg fordított esetben a gyod összegét csökkenteni kell a Szoctv. 39/B. § (5) bekezdése szerinti ellátások összegével. Ugyancsak nincs tárgyilagos mérlegelés szerinti észszerű indoka annak, hogy a gyod és a Szoctv. 39/B. § (5) bekezdése szerinti ellátások teljes összegben történő együttes folyósításának feltétele az, hogy a gyod-ra, ápolási díjra vagy kiemelt ápolási díjra való jogosultságnak legalább tíz évig fenn kell állnia. Mindez gyakorlatilag azt jelenti, hogy olyan élethelyzetekben, amikor egy váratlan családi tragédia miatt kerül egy tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos gyermek egy hozzátartozó (jelen esetben a nagyszülő) gondozásába, akinek a Szoctv. 39/B. § (5) bekezdése szerinti ellátásra való jogosultságát már megállapították, a hozzátartozó lényegében alacsonyabb összegű gyod-ra lesz jogosult, melyet az időmúlással (ti. azzal, hogy ezt követően legalább tíz éven át gondozza a saját háztartásában a gyermeket) sem tud orvosolni.

[23] Figyelemmel az indítvány tartalmára, az Alkotmánybíróság jelen esetben homogén csoportnak *(i)* azokat a szülőket, illetőleg a Ptk. 8:1. § (1) bekezdés 2. pontja szerinti hozzátartozókat tekintette, akik *(ii)* saját háztartásukban súlyos fogyatékosságából vagy tartós betegségéből eredően önellátásra képtelen gyermekről gondoskodnak. Azaz, a gyod-ra való jogosultság tartalma (a gyod összege) szempontjából a gyod-ra jogosultak egységes, egymással összehasonlítható helyzetben levő tagokból álló csoportot képeznek, a homogén csoportképzés alapját pedig az ellátás kedvezményezettjének személye (a tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos, önellátásra képtelen gyermek) és az ő javára végzett ápolási, gondozási tevékenység teremti meg. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy mind az Emberi Jogok Európai Bírósága (*Guberina kontra Horvátország* ügy, 23682/13. sz. ügy, 2016. március 22-i ítélet, 73. és 79. pont), mind pedig az Európai Unió Bírósága (C-38/24. sz. ügy, *Bervidi*, 2025. szeptember 11-i ítélet, ECLI:EU:C:2025:690, 60. pont) az Alkotmánybíróság megközelítésével egyezően rögzítette, hogy a valamely személyt a vele szoros személyes kapcsolatban lévő és általa gondozott gyermeke fogyatékossága miatt ért hátrányos megkülönböztetés a fogyatékosságon alapuló hátrányos megkülönböztetés egyik formájának minősül, azaz az ellátás kedvezményezettjének (a gyermeknek) és az ellátásra jogosultnak (a gyermeket ápoló, gondozó szülő vagy hozzátartozó) jogi helyzete a hátrányos megkülönböztetés tilalma szempontjából szorosan összefügg.

[24] Az Alkotmánybíróság e körben utal továbbá arra is, hogy ugyanezt a megközelítést alkalmazta az anyasági támogatásra vonatkozó magyar szabályozás vizsgálata során korábban az EJEB is (*Weller kontra Magyarország*, 44399/05. sz. ügy, 2009. március 31-i ítélet, különösen 32. pont). Ennek oka az, hogy az anyasági támogatás nem egyszerűen a szülő anyagi támogatását célzó juttatásnak minősült az EJEB megítélése szerint, hanem az az újszülött gyermekre figyelemmel került megállapításra.

[25] Az indítványban foglaltak alapján ezen a lényegében azonos élethelyzetben levő csoporton (azaz a saját háztartásukban tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos gyermeket ápoló, gondozó szülőkön és más hozzátartozókon) belül éppen a Szoctv. támadott rendelkezése tett különbséget aszerint, hogy a tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos, önellátásra képtelen gyermekekről való gondoskodásuk (mint azonos ténybeli és jogi helyzetben levő kedvezményezett javára végzett azonos tartalmú tevékenység) mellett más rendszeres pénzellátásban részesülnek-e vagy sem. Azaz, a támadott rendelkezés valójában éppen azt a különbségtételt valósította meg a homogén csoporton belül, mely az Alkotmánybíróság vizsgálatának tárgyát képezi (hasonlóan: 7/2026. (X. 2.) AB határozat, Indokolás [53]).

[26] 3.2. Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése sérelme akkor állapítható meg, ha a jogi szabályozás az egymással összehasonlítható helyzetben lévő jogalanyok között anélkül tesz különbséget, hogy annak tárgyilagos mérlegelés szerinti észszerű indoka lenne, vagyis az önkényes {lásd például: 1325/2026. (VI. 26.) AB határozat, Indokolás [69]}. Az egyes szociális, gyermekvédelmi tárgyú, valamint egyéb kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2018. évi CXVII. törvény jogalkotói indokolása szerint „A súlyos fogyatékosság, vagy tartós betegség miatt önellátásra képtelen gyermekről való gondoskodás alapjában határozza meg a családok működését, és az esetek jelentős részében azzal jár, hogy a gondozást végző szülő évtizedekig nem tud visszalépni a munkaerő-piacra, így nem tud keresőtevékenységet folytatni sem. Méltányolva azt a terhet, amit a családnak egy tartósan beteg, súlyosan fogyatékos gyermek nevelése jelent, a súlyos fogyatékosságából, tartós betegségéből adódóan önellátásra képtelen gyermekükről gondoskodók számára létrehozásra kerül a gyermekek otthongondozási díja. Az ellátás a törvény szerint a gyermek életkorára tekintet nélkül nyújtható az őt ápoló szülőnek.” Továbbá, „Az ellátás célzottságának biztosítása érdekében a törvény rögzíti, hogy a szülő mely esetekben nem jogosult gyermekek otthongondozási díjára, illetve mely esetekben kell megszüntetni az ellátásra való jogosultságot.” A gyod-ot bevezető törvény indokolása egyértelművé teszi, hogy a jogalkotó célja a tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos, önellátásra képtelen gyermekről való gondoskodás, mint rendkívüli teher honorálása volt, azaz az ellátás kifejezetten a tartósan beteg, vagy súlyosan fogyatékos gyermekre (és nem pedig az ápolást, gondozást végző szülőre vagy hozzátartozóra, az ő anyagi helyzetére vagy életkörülményeire) tekintettel került megalkotásra. Az Alkotmánybíróság e körben utal arra, hogy a családi pótlékra vonatkozó szabályozás

alkotmányossági vizsgálata során a 14/2014. (V. 13.) AB határozat kifejezetten rögzítette, hogy a gyermekekre tekintettel járó családi pótlék esetében „a jogalkotónak a támogatás mértékének megállapítása során jogában áll olyan szempontok szerint differenciálni, amelyek a valós esélyegyenlőséget, és ezen keresztül a gyermekek jogainak teljesebb érvényre juttatását szolgálják. Ilyen szempontból nem kifogásolhatók például a gyermekek számától, egészségi állapotától, rászorultsági helyzetétől függően különböző mértékkel megállapított támogatások." (Indokolás [38]). Ez ugyanakkor egyben azt is jelenti, hogy a gyermek egészségi állapotán alapuló ellátás (jelen esetben a gyod) összege nem alapulhat az ellátást igénybe vevő hozzátartozó jogi helyzetén.

[27] A gyod fenti szabályozási logikájának feleltethető meg a Szoctv. 39/B. § (1) bekezdés *a)* és *c)* pontja, valamint (2) bekezdése (a *b)* pont kivételével) is, melyek értelmében a gyod-ra való jogosultság elveszítését eredményezi, ha a gyermek vagy nem tartózkodik életvitelszerűen a szülő vagy hozzátartozó háztartásában, vagy pedig az állapota megváltozik (ideértve a gyermek állapotának javulását, illetőleg halálát is). A Szoctv. 39/B. § (1) bekezdés *d)* pontja, és (2) bekezdés *b)* pontja a szülő vagy hozzátartozó oldaláról kizárólag akkor zárja ki a gyod-ra való jogosultságot, ha a szülő vagy hozzátartozó ténylegesen nem ápolja, gondozza folyamatosan a saját háztartásában a gyermeket (az ápolási, gondozási kötelezettségét nem teljesíti, vagy pedig olyan keresőtevékenységet folytat, hogy a napi munkaideje a négy órát meghaladja – ez utóbbi esetben ugyanis a szülő vagy hozzátartozó fizikailag nincs jelen az otthonában, így pedig értelemszerűen az ápolási, gondozási kötelezettségét sem teljesítheti). Ezen, az ellátásra való jogosultságot kizáró esetek mindegyike kétséget kizáróan visszavezethető a homogén csoportképzési ismérv *(ii)* pontjának nemteljesülésére, ti. valamilyen (akár a szülők vagy a hozzátartozók személyében, akár a gyermek személyében) meghatározott okból a szülők vagy a hozzátartozók már „saját háztartásukban súlyos fogyatékosságából vagy tartós betegségéből eredően önellátásra képtelen gyermekről" ténylegesen nem gondoskodnak. Ezen esetek mindegyikében közös ugyanakkor, hogy amennyiben a szülő vagy a hozzátartozó a tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos, önellátásra képtelen gyermeket a saját háztartásában ápolja, gondozza, úgy a gyod teljes összegére jogosult. Azaz, amennyiben a gyermek ápolása, gondozása a saját háztartásában ténylegesen megvalósul, a gyermeket ápoló szülő vagy hozzátartozó minden egyéb körülménytől (ideértve a szülő vagy hozzátartozó anyagi helyzetét, munkaerőpiaci helyzetét, vagy éppen esetleges részmunkaidőben történő foglalkoztatását) függetlenül azonos összegre jogosult, érvényre juttatva ezzel az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése szerinti általános jogegyenlőségi szabály követelményét. Ennek oka, hogy az ellátás kedvezményezettje kifejezetten a tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos, önellátásra képtelen gyermek (ezzel összefüggésben lásd a jelen határozat 3.1. pontjában tett megállapításokat).

[28] 3.3. Eltér azonban a fenti, az általános jogegyenlőségi szabályból fakadó körülményeket maradéktalanul érvényre juttató esettől a Szoctv. 39/A. § (3) bekezdése [és annak fogalmi párjaként, a bírói kezdeményezésre okot adó ügyben nem alkalmazott, és ekként az indítványozó által nem is támadható 39/B. § (1) bekezdés *b)* pontja]. Ez utóbbi jogszabályi rendelkezés esetében az Alkotmánybíróság élt az Alaptörvény 24. cikk (4) bekezdésében számára biztosított felhatalmazással, és a Szoctv. 39/A. § (3) bekezdésével, mint felülvizsgálni kért jogszabályi rendelkezéssel tartalmilag szorosan összefüggő 39/B. § (1) bekezdés *b)* pontját is bevonta az alkotmányossági vizsgálatba. Amíg ugyanis a 39/A. § (3) bekezdése azt az esetet szabályozza, ha a rendszeres pénzellátás összege alacsonyabb, mint a gyod összege (és ekként a gyod csak a rendszeres pénzellátással csökkentett összegben kerülhet folyósításra), addig a 39/B. § (1) bekezdés *b)* pontja azt az esetet szabályozza, amikor a rendszeres pénzellátás összege magasabb, mint a gyod összege (és ezért a tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos, önellátásra képtelen gyermeket a saját háztartásban nevelő, gondozó szülő vagy hozzátartozó egyáltalán nem jogosult gyod-ra). Az Alkotmánybíróság a vizsgálatát a továbbiakban a 39/A. § (3) bekezdése és 39/B. § (1) bekezdés *b)* pontja vonatkozásában együttesen folytatta.

[29] 3.4. Ezekben az esetekben a gyod fentiekben idézett, a homogén csoportképzési ismérv *(ii)* pontjában meghatározott feltételek teljesülnek (a szülők vagy hozzátartozók „saját háztartásukban súlyos fogyatékosságából vagy tartós betegségéből eredően önellátásra képtelen gyermekről gondoskodnak"), ám a jogalkotó a Szoctv. 39/A. § (3) bekezdése szerinti esetben mégis a gyod összegének csökkentését [a 39/B. § (1) bekezdés *b)* pontja esetében pedig egyenesen a gyod-ra való jogosultság megszüntetését] rendelte el. Ennek oka azonban egyetlen esetben sem vezethető vissza a tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos, önellátásra képtelen gyermek állapotára, vagy az ápolási, gondozási kötelezettség elmulasztására, annak ellenére, hogy a gyod kedvezményezettje (még ha formálisan nem is számára kerül az ellátás folyósítására) kifejezetten a gyermek, a gyod funkciója pedig a gyermek saját háztartásban történő ápolásának, gondozásának elismerése.

[30] A jogalkotói különbségtétel kizárólag azon a szemponton alapul, hogy a szülő vagy hozzátartozó valamilyen más, rendszeres pénzellátásban is részesül. Azaz, miközben a gyod által a jogalkotói indokolásban meghatározott cél (a tartósan beteg, súlyosan fogyatékos gyermek nevelése olyan terhet jelenti, hogy amellett a szülő vagy hozzátartozó nem tud keresőtevékenységet folytatni) maradéktalanul teljesül, és a gyod folyósítására kifejezetten a gyermek állapotára, ápolására és gondozására tekintettel kerül sor, a jogalkotó a más, rendszeres pénzellátás folyósítására tekintettel a gyod összegét csökkenti (vagy adott esetben meg is szünteti). Ezzel a jogalkotó lényegében az ellátásra jogosultak közötti különbségtételt valósít meg, annak ellenére, hogy az ellátás kedvezményezettjeinek ténybeli és jogi helyzete ebben az esetben sem tér el a más rendszeres pénzellátásban nem részesülő szülő vagy

hozzátartozó által a saját háztartásban ápolt, gondozott gyermek, mint kedvezményezett helyzetétől.

[31] Az Alkotmánybíróságnak ezért azt kellett értékelnie, hogy a fentiek szerint azonosított különbségtételnek van-e tárgyilagos mérlegelés szerinti észszerű indoka. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza: a tárgyilagos mérlegelés szerinti észszerű indok fennállása minden esetben a vizsgált szabályozás céljára tekintettel határozható meg. A különbségtétel nem válik észszerűvé pusztán azért, mert annak valamely általános, önmagában racionális magyarázata adható; az indoknak minden esetben az adott szabályozás által elérni kívánt céllal kell észszerű kapcsolatban állnia. A szabályozás logikáján kívül álló, rendszeridegen feltételek ugyanis szükségképpen észszerűtlen, és mint ilyen, önkényes jogalkotói döntésnek minősülnek az adott szabályozás alkotmányossági vizsgálata szempontjából, még akkor is, ha azok önmagukban (a vizsgált szabályozástól függetlenül értékelve őket) akár racionálisnak tűnhetnek is {az álláskeresők közfoglalkoztatásból való kizárásával összefüggésben: 30/2017. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [79]; ugyanebben az értelemben a tartós ápolást végzők időskori támogatása vonatkozásában: 25/2019. (VII. 23.) AB határozat, Indokolás [65]}. Ez még akkor is igaz, ha a különbségtétel egyébként valamely alaptörvényi rendelkezésre általánosságban (de a vizsgált szabályozás céljától teljes mértékben függetlenül) egyébként végeredményben visszavezethető {a családi pótlék vonatkozásában lásd: 14/2014. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [44]}.

[32] Jelen esetben ilyen, a szabályozás jogalkotói céljával összefüggésben álló cél az alábbiak szerint nem azonosítható. *(i)* Egyfelől, a Szoctv. alapján járó rendszeres pénzellátások (így a gyod) nem biztosítási alapú ellátások, ekként azok összegét nem maximalizálta a jogalkotó az ellátásra jogosult jövedelmének arányában. *(ii)* Másfelől, a Szoctv. támadott rendelkezésében nevesített rendszeres pénzellátások között több olyan is szerepel, amely kifejezetten lehetővé teszi az ellátás folyósítása melletti keresőtevékenység folytatását (így például a bírói kezdeményezésre okot adó ügyben a saját jogú nyugdíj vagy akár a rokkantsági ellátás), ahogyan egyébként az ilyen pénzellátásban nem részesülő szülők vagy hozzátartozók is folytathatnak négy órát meg nem haladó időtartamban keresőtevékenységet. *(iii)* Harmadsorban, az ellátásra jogosultak egyedi életkörülményeik (jellemzően életkoruk, egészségi állapotuk) miatt (és nem pedig a tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos, önellátásra képtelen gyermekkel összefüggő okból, ideértve a gyermek ápolásának, gondozásának elmaradását is) részesülnek rendszeres pénzellátásban, ekként ezek az ellátások már csak a folyósításuk célja miatt sem számíthatóak össze. *(iv)* A Szoctv. támadott rendelkezése ráadásul nem abszolút jelleggel írja elő a rendszeres pénzellátások gyod-dal való összeszámításának szabályát, hanem az alóli kivételként kifejezetten nevesíti azokat az ellátásokat, amelyek valamely gyermekre figyelemmel kerülnek megállapításra (csecsemőgondozási díj, gyermekgondozási díj, gyermekgondozást segítő ellátás – amennyiben ezeket nem a gyod-ra jogosító gyermekre tekintettel

állapították meg, valamint a gyermeknevelési támogatást – mely fogalmilag több gyermek nevelését feltételezi). Márpedig, ahogyan arra az Alkotmánybíróság jelen határozatában már rámutatott, a gyod is egy (ráadásul állapota miatt fokozott védelemre és gondoskodásra szoruló) gyermekre tekintettel kerül folyósításra.

[33] Azaz, a Szoctv. 39/A. § (3) bekezdése és a 39/B. § (1) bekezdés *b)* pontja, miközben nem általánosságban (valamennyi rendszeres pénzellátás vonatkozásában) maximalizálja a rendszeres pénzellátások összegét (miközben ilyen generális maximalizálást egyébként a jogalkotó más rendszeres pénzellátások esetében nem vezetett be), jelen esetben valójában éppen azon szülőket vagy hozzátartozókat szankcionálja a gyod összegének csökkentésével vagy akár teljes megvonásával, akik a más ellátásra jogosultakhoz képest ugyanolyan állapotban lévő (tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos, önellátásra képtelen) gyermeküket a saját, a gyermektől teljes mértékben független állapotuk miatt a háztartásukban fokozott erőfeszítéssel ápolják vagy gondozzák. Esetükben a gyod bevezetésének jogalkotói célja (a tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos gyermek saját háztartásban történő nevelése) nem egyszerűen csak teljesül, hanem ráadásul ezen túlmenően a homogén csoporton belül a saját háztartásban történő ápolás fokozott erőfeszítést követel meg. A jogalkotót nagyfokú mérlegelési szabadság illeti meg abban a kérdésben, hogy az ilyen helyzetben levő szülőket és más hozzátartozókat valamilyen további kedvezményszabállyal támogatja-e; nem illeti meg ugyanakkor a jogalkotót semmilyen alkotmányosan igazolható mozgástér abban a kérdésben, hogy ezen jogosulti kör számára a másokhoz képest azonos ténybeli és jogi helyzetben levő gyermek saját háztartásban való ápolása, gondozása miatt a gyodot csökkentett összegben folyósítsa számukra.

[34] A vizsgált szabályozás tehát *(i)* nem a tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos, önellátásra képtelen gyermek állapotából és *(ii)* nem is az ezen gyermek ápolásának, gondozásának megvalósulásából indul ki, továbbá *(iii)* kifejezetten azokat a szülőket és hozzátartozókat érinti, akik részéről a saját egyéni körülményeik (életkoruk, egészségi állapotuk) még fokozottabb erőfeszítést követelnek meg a gyermek ápolása, gondozása érdekében, úgy, hogy *(iv)* adott esetben (kifejezett kizáró szabály hiányában) akár ők maguk is részt vehetnek a munkaerőpiacon, napi négy órát meg nem haladó munkaidejű munkavégzéssel. A jogalkotó *(v)* ennek ellenére mégis a gyod összegének csökkentéséről (vagy akár teljes megvonásáról) döntött az esetükben úgy, hogy *(vi)* a rendszeres pénzellátás összegének maximalizálása egyébként még a gyod esetében sem minősül abszolút szabálynak, más rendszeres pénzellátások esetében pedig hasonló szabályt a jogalkotó nem is alkotott.

[35] Az Alkotmánybíróság ezért megállapítja: a jogalkotó nem csupán nem jelölt meg olyan érvet a gyod szabályozási kereteinek meghatározása során, amely ezt a különbségtételt igazolhatta volna, hanem a gyod-ra vonatkozó szabályozás jogalkotói indokolásából éppen ennek az ellenkezője következik. Az Alaptörvény XV. cikk (1)

bekezdése szerinti általános jogegyenlőségi szabály gyod-ra történő alkalmazása ugyanis nem eredményezheti az azonos ténybeli és jogi helyzetben levő, tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos, önellátásra képtelen gyermekek ugyanolyan módon megvalósuló ápolásának, gondozásának eltérő mértékű támogatását. A gyod ugyanis mindenekelőtt a gyermek ápolásának elismerését (és nem pedig a szülő vagy hozzátartozó kieső jövedelmének pótlását) célzó jogintézmény. Ez még akkor is igaz, ha a gyod végeredményben szükségképpen rendelkezik jövedelempótló funkcióval is a szülő vagy hozzátartozó oldaláról nézve. A szabályozás logikája szerint valamennyi olyan esetben, ahol a tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos, önellátásra képtelen gyermek ápolására, gondozására a szülő vagy hozzátartozó saját háztartásában úgy kerül sor, hogy sem a szülő (négy órát meghaladó munkavégzés miatt), sem a gyermek (például iskolai tanulmányok, bentlakásos intézményben tartózkodás) nincs a nap jelentős részében távol, azaz az ápolás, gondozás ténylegesen megvalósul, a szülő vagy hozzátartozó pedig nem vesz részt aktívan (naponta négy órát meghaladóan) a munkaerőpiacon, a gyod folyósításának feltételei maradéktalanul teljesülnek. Ez már csak azért is igaz, mert az önellátásra képtelen, tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos gyermek saját háztartásban történő ápolása, gondozása is maradéktalanul megvalósul – ezzel éppen az állami ellátórendszerről véve le jelentős terhet. Ez pedig azt is jelenti, hogy ilyen esetekben a gyod összege csökkentésének alkotmányos indoka nem azonosítható. Az Alkotmánybíróság ezért nem juthatott más következtetésre, mint hogy egy ilyen jogszabályi rendelkezésnek nincs tárgyilagos mérlegelés szerinti észszerű indoka, azaz önkényes.

[36] 4. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján arra a következtetésre jutott, hogy a Szoctv. 39/A. § (3) bekezdése és 39/B. § (1) bekezdés *b)* pontja alaptörvény-ellenesek, ezért azokat a rendelkező részben foglaltak szerint megsemmisítette. Az Abtv. 45. § (2) bekezdése értelmében, ha az Alkotmánybíróság bírói kezdeményezés vagy alkotmányjogi panasz alapján semmisít meg egyedi ügyben alkalmazott jogszabályt, a megsemmisített jogszabály az Alkotmánybíróság eljárására okot adó ügyben nem alkalmazható. Az Abtv. 45. § (4) bekezdése ugyanakkor felhatalmazza az Alkotmánybíróságot, hogy az Alkotmánybíróság eljárására okot adó egyedi ügyre vonatkozó alkalmazási tilalomtól, mint főszabálytól eltérően határozza meg az Alaptörvénnyel ellentétes jogszabály hatályon kívül helyezését, illetve a megsemmisített jogszabály általános vagy egyedi ügyekben történő alkalmazhatatlanságát, ha ezt az Alaptörvény védelme, a jogbiztonság vagy az eljárást kezdeményező különösen fontos érdeke indokolja. Az Alaptörvény XV. cikk (5) bekezdése értelmében Magyarország külön intézkedésekkel védi a családokat, a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékossággal élőket. Az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése értelmében minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz, mely jog az élethez való jog kivételével minden más alapvető jogot megelőz. Az Alaptörvény

XIX. cikk (1) bekezdése értelmében egyebek között betegség, rokkantság, fogyatékosság esetén minden magyar állampolgár törvényben meghatározott támogatásra jogosult. Figyelemmel az Alaptörvény idézett rendelkezéseire, továbbá figyelemmel a gyod jogalkotói céljára (a tartósan beteg, illetőleg súlyosan fogyatékos, önellátásra képtelen gyermek saját háztartásban történő ápolásának, gondozásának elismerése) és arra, hogy a gyod minden esetben a gyermek állapotára (és nem pedig az azt igénybevevő személy egyedi életkörülményeire) tekintettel jár, az Alkotmánybíróság, élve az Abtv. 45. § (4) bekezdése szerinti felhatalmazással, a megsemmisített jogszabályi rendelkezések általános alkalmazási tilalmát is elrendelte, a rendelkező rész 2. pontjában foglaltak szerint (kifejezetten a gyod esetében hasonlóan lásd: Abh2.).

[37] Az Alkotmánybíróság végezetül megjegyzi: az indítványt, figyelemmel annak tartalmára, továbbá figyelemmel az Abh1., Abh2. és Abh3. megállapításaira, az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése keretei között vizsgálta. Tekintettel azonban akár az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésének idézett elemére, akár a XIX. cikk (1) bekezdésének idézett rendelkezésére (akár külön-külön, akár együttesen felhívva azokat), továbbá figyelemmel arra, hogy a gyod minden esetben a tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos, önellátásra képtelen gyermek állapotára tekintettel jár, ezért az Alkotmánybíróság a vizsgálatát a XV. cikk (2) bekezdése alapján is elvégezhette volna, mely esetben az alkotmányossági vizsgálat mércéjének kereteit az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése jelölte volna ki.

[38] 5. A határozatot az Abtv. 44. § (1) bekezdésének első mondata alapján közzé kell tenni a Magyar Közlönyben.

Budapest, 2026. november 10.

Dr. Sonnevend Pál s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács András György s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kozma Ákos s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Ligeti Miklós Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Nemessányiné dr. Chronowski Nóra Edit s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szomora Zsolt Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Réka s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Nemessányiné dr. Chronowski Nóra Edit alkotmánybíró párhuzamos indokolása

[39] A többségi határozat rendelkező részének 2. pontját – vagyis az általános és konkrét alkalmazási tilalom elrendelését – teljes mértékben támogatom. A rendelkező rész 1. pontja esetében az alaptörvény-ellenesség megállapításával egyetértek, viszont az ex tunc, azaz a Szoctv. 39/A. § (3) bekezdésének és 39/B. § (1) bekezdés b) pontjának a hatálybalépésre, 2019. január 1-jére visszaható hatályú megsemmisítését tartottam volna alkotmányos megoldásnak.

[40] Úgy gondolom, hogy ez igazolható lett volna, ha az adott, hárompólusú alapjogi jogviszonyban (amelyben jogosult a gyermek, kötelezett a gyermek gondozója és háttérben az állam) az érvelés a gyermek legfőbb érdeke (best interest of the child) nemzetközi jogban is elismert védelme irányából vezetjük az alkotmányértelmezést. {Ld. a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény, 3. cikk 1. pontját, amely az Alaptörvény Q) cikk (3) bekezdése alapján a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló 1991. évi LXIV. törvénnyel a magyar jogrendszer része}

[41] Az indokolás meggyőzően támasztja alá, hogy a gyod a jogalkotói cél szerint a gyermek állapotához, nem pedig a gondozó egyéni életkörülményeihez kapcsolódik, és hogy a más rendszeres pénzellátás összegével történő csökkentés, illetve a jogosultság kizárása éppen azokat sújtja, akik életkoruk vagy egészségi állapotuk miatt fokozott erőfeszítéssel gondozzák a tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos gyermeket. Különösen meggyőzőnek tartom a III.3.4. pontnak azt az érvét, hogy a

jogalkotó a gyermekre tekintettel járó ellátásokat maga is kivonja a maximalizálás alól, így a szabályozás belső logikája sem igazolja a különbségtételt.

[42] 1. Az Alaptörvény tizenötödik módosítása 4. cikkével a XVI. cikk (1) bekezdését azzal egészítette ki, hogy a gyermek megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz való joga „– az élethez való jog kivételével – minden más alapvető jogot megelőz". Az indokolás szerint e jog „más, az Alaptörvényben biztosított alapvető joghoz képest – az élethez való jogot ide nem értve – is kiemelt jelentőségű és mint ilyen, ezzel arányos védelmet élvez". Az alkotmány szövegének a jogalkotói szándéktól (szubjektív teleologikus értelmezéstől) független hatása is elképzelhető (objektív teleologikus értelmezés). Az Alkotmánybíróság a 3/2025. (V. 29.) AB határozatban megállapította, hogy a módosítás „a gyermekek védelmét az eddigi legmagasabb szintre emelte" {Indokolás [66]), a 14/2025. (XII. 8.) AB határozatban pedig az új rendelkezést már alapjogi kollízió feloldására alkalmazta (Indokolás [35])}. A többségi indokolás a II.1. pontban helyesen már a módosított szöveget idézi, az érdemi vizsgálatban azonban a XVI. cikk (1) bekezdése csak obiter dicta (III.4. pont) jelenik meg.

[43] 2. A 14/2014. (V. 13.) AB határozat a családi pótlékról megállapította, hogy az – célhoz kötöttségére és arra figyelemmel, hogy a gyermekekre tekintettel jár – a XVI. cikk (1) bekezdésében biztosított alapjog védelmi körébe tartozik, „ezen belül azonban megőrzi szociális juttatás-jellegét, mivel törvényen […], és nem közvetlenül az Alaptörvényen alapul" (Indokolás [34]). Ezért a családi pótlékra való jogosultságot nem alapvető jognak, hanem „törvényi szinten garantált, szociális juttatásra való »egyéb jog«"-nak minősítette, és a megkülönböztetést az észszerűségi mérce szerint vizsgálta (Indokolás [36]). Erre a felfogásra – és a szociális ellátások részletszabályainak kialakításában a jogalkotót megillető széles mérlegelésre {3230/2013. (XII. 21.) AB végzés, Indokolás [3]} – épül a tartós ápolást végzők időskori támogatásáról szóló 25/2019. (VII. 23.) AB határozat és a gyod-dal kapcsolatos, többségi indokolásban hivatkozott Abh1–Abh3. is (ld. fent, III.2. pont).

[44] 3. Miért lehet indokolt az értelmezés kiindulópontjának újragondolása? Álláspontom szerint a gyermekek nevelésével, gondozásával összefüggő, törvény alapján járó ellátások – legalábbis azok, amelyek a gyermek alapjogának érvényesítését közvetlenül szolgálják – már nem ex gratia jellegű, a jogalkotó szabad belátásától függő juttatások, hanem a XVI. cikk (1) bekezdésében biztosított alapvető jog érvényesítésének törvényi garanciái, amelyekre a törvényi feltételek fennállása esetén alanyi jogosultság áll fenn. Ezt a következők támasztják alá.

[45] 3.1. A gyod gyermekközpontú konstrukciója. A többségi indokolás is elismeri, hogy az ellátás „kifejezetten a tartósan beteg, vagy súlyosan fogyatékos gyermekre (és nem pedig az ápolást, gondozást végző szülőre vagy hozzátartozóra, az ő anyagi

helyzetére vagy életkörülményeire) tekintettel került megalkotásra" (III.3.2. pont), és „minden esetben a gyermek állapotára […] tekintettel jár" (III.4. pont). A 14/2014. (V. 13.) AB határozat is a gyermekeket tekintette a szabályozás szempontjából homogén csoportnak, mivel az ellátás „a gyermekekre tekintettel" jár (Indokolás [43]).

[46] 3.2. Az alapjog többpólusú szerkezete. A XVI. cikk (1) bekezdése szerinti jog jogosultja a gyermek, kötelezettje elsődlegesen a család, másodlagosan – kiegészítő, illetve bizonyos esetekben pótló jelleggel – az állam {14/2014. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [33]; megerősítette: 3080/2019. (IV. 17.) AB határozat; 21/2024. (XI. 28.) AB határozat}. Család hiányában az állami kötelezettség „konkréttá is válik", az állam a családi gondoskodást „pótolni köteles" {3/2025. (V. 29.) AB határozat, Indokolás [66], a 3047/2013. (II. 28.) AB határozatra és a 995/B/1990. AB határozatra utalással}. Az alapügyben a szülők elhunytak, a gyermeket gyámként kirendelt nagyszülők gondozzák: a gyod itt éppen az állam konkretizálódott, pótló kötelezettségének teljesítési módja – amint a többségi indokolás is rögzíti, a hozzátartozói gondozás „éppen az állami ellátórendszerről v[esz] le jelentős terhet" (III.3.4. pont). Az, hogy az ellátást formálisan a gondozó kapja, nem változtat azon, hogy a védett jog a gyermeké.

[47] 3.3. Az elsőbbségi szabály súlya. Igaz, hogy „az alkotmány egységes, logikai-teleologikus egész", így az alaptörvényi rendelkezések között értelmezés útján nem lehet rangsorrendet felállítani. „Ha viszont az alkotmány kifejezett rendelkezést tartalmaz a rangsorra vonatkozóan – azaz megállapítja, hogy valamely tétele a szabályozási tartalom alapján minden mást megelőző prioritást élvező rendelkezés, […] tehát alapvető viszonyítási pontot jelent mindenki, így az értelmezést végző számára is –, akkor az értelmezést erre tekintettel kell elvégezni." (Petrétei József: Az alkotmányos demokrácia alapintézményei. Dialóg Campus, Budapest-Pécs, 2009., 137.)

[48] Ha a gyermek joga az élethez való jog kivételével minden más alapvető jogot megelőz, és e kiemelt jelentőséggel „arányos védelmet élvez", nehezen tartható fenn, hogy az e jog érvényesítésére szolgáló törvényi eszközhöz való hozzáférésben tett különbségtétel csupán „egyéb jog" tekintetében tett, a legenyhébb mércével vizsgálandó megkülönböztetés legyen. A 14/2014. (V. 13.) AB határozat érve („törvényen […] és nem közvetlenül az Alaptörvényen alapul") önmagában nem döntő, mivel számos alapvető jog tartalmát törvény bontja ki. Ehhez járul hozzá, hogy a gyod a törvényi feltételek fennállása esetén mérlegelés nélkül jár – az alapügyben a hatóság kifejezetten rögzítette, hogy méltányosságot nem gyakorolhat –, vagyis nem ex gratia juttatás.

[49] 4. A teljesség kedvéért jelzem az értelmezésnél mérlegelendő, megfontolást érdemlő szempontokat is. A tizenötödik módosítás indokolása az elsőbbséget az „alapvető jogok ütközése esetén" érvényesülő szabályként írja le, és a 14/2025. (XII. 8.) AB

határozat is kollíziós helyzetben alkalmazta; az elsőbbségi szabály önmagában nem keletkeztet új ellátási igényt, a XIX. cikk (1) bekezdése pedig továbbra is „törvényben meghatározott támogatásról” szól. Az általam javasolt tétel azonban szűkebb: nem azt állítja, hogy az Alaptörvényből meghatározott összegű gyod következik, hanem azt, hogy ha az állam a XVI. cikk (1) bekezdéséből fakadó – különösen pótló – kötelezettségét e törvényi ellátással teljesíti. A gyermekre tekintettel járó ellátáshoz való hozzáférésben tett különbségtétel alapvető jog tekintetében tett megkülönböztetésnek minősül, konkretizálva különösen az adott helyzetben lévő gyermek jogára a számára megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz. Mivel ez a 14/2014. (V. 13.) AB határozat [34]–[36] bekezdéseitől való részleges eltérést jelent, a tételt szükséges a súlyos fogyatékosságuk vagy tartós betegségük miatt különleges gondozásra szoruló gyermekek ellátásaira szűkíteni, így a döntés nem terjedne ki a családtámogatási rendszer egészére.

[50] 5. A mérce következményeként, ha a gyod-ra való jogosultság alapvető jog érvényesítésének eszköze, a különbségtétel alkotmányossága a XV. cikk (2) bekezdése alapján ítélendő meg, amelynek a 22/2023. (X. 4.) AB határozat szerint két feltétele van: alapjogi vonatkozás és védett tulajdonság (Indokolás [33]). Az utóbbi a konkrét esetben is azonosítható, mivel a formálisan semleges kritérium (más rendszeres pénzellátás folyósítása) a saját jogú nyugdíj, illetve a rokkantsági és rehabilitációs ellátás révén ténylegesen az életkorhoz és az egészségi állapothoz, fogyatékossághoz kötődik. A fogyatékosság a XV. cikk (2) bekezdésének kifejezetten nevesített szempontja; az életkort az Emberi Jogok Európai Bírósága az Egyezmény 14. cikke szerinti „egyéb helyzetnek” ismeri el (Schwizgebel kontra Svájc, 25762/07, 2010. június 10., § 85); a XV. cikk (5) bekezdése pedig külön védelmet ír elő az idősek és a fogyatékossággal élők számára.

[51] A gyermek oldaláról nézve is megállapítható a különbségtétel: az azonos állapotú, otthon gondozott gyermekek közül azok kapnak kisebb állami támogatást, akiket – árvaság vagy a szülők kiesése miatt – nyugellátásban részesülő hozzátartozó gondoz.

[52] Ebben az esetben, a háromoldalú alapjogi jogviszonyt figyelembe véve, álláspontom szerint az észszerűségi teszt helyett az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti szükségességi-arányossági teszt lett volna alkalmazandó {14/2014. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [32]; vö. a 42/2012. (XII. 20.) AB határozat szerint a XV. cikk (2) bekezdése „az általános egyenlőségi szabályhoz képest szigorúbb vizsgálatot követel”, Indokolás [38]–[41]; ehhez kapcsolódóan: 30/2017. (XI. 14.) AB határozathoz fűzött párhuzamos indokolás, Indokolás [101]–[105]}.

[53] A szabályozás e teszten is elbukna: (i) az ellátás „célzottságának” jogalkotói célja legitim lehet, de a jogalkotó azt maga sem tartja be következetesen, mivel a Szoctv. 39/B. § (5) bekezdése szerinti esetekben és a gyermekre tekintettel járó ellátások esetében eltekint a maximalizálástól; (ii) a csökkentés így nem szükséges a cél

eléréséhez; (iii) aránytalan, mert terhe végső soron annak a gyermeknek a gondozását sújtja, akinek joga az alapjogi rendben kiemelt védelmet élvez, és a hátrány – a 39/B. § (5) bekezdés b) pontja miatt – időmúlással sem orvosolható. Hangsúlyozom, hogy a konklúzió a fortiori is következik: ha a szabályozás már az enyhébb, észszerűségi mércének sem felel meg, a szigorúbbnak sem felelhet meg. A mérce helyes megjelölése ezért a döntés kimenetelét nem veszélyezteti, de a határozat dogmatikai súlyát és jövőbeli irányadó jellegét növelte volna.

[54] 6. A bírói kezdeményezés elsősorban a XV. cikk (1) bekezdésére hivatkozott, a XVI. cikk (1) bekezdésével összefüggő elemet pedig az Alkotmánybíróság a határozott kérelem hiánya miatt nem bírálta el érdemben (III.1. pont). Megfontolandó lett volna azonban az az – indítványhoz kötöttséggel szintén összeegyeztethető – olvasat, amely szerint az indítvány e körben valójában összekapcsolta a két rendelkezést, azt állítva, hogy a gondozók közötti megkülönböztetés „folytán" sérül a gyermekek XVI. cikk (1) bekezdése szerinti joga (I.1.2. pont utolsó bekezdése). Ez a hivatkozás nem csupán önálló alapjogsérelmi állításként, hanem a különbségtétellel érintett alapvető jog megjelöléseként is olvasható. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint azt, hogy a XV. cikk melyik bekezdése alkalmazandó, a megkülönböztetés jellege határozza meg {22/2023. (X. 4.) AB határozat, Indokolás [22], [33]; 30/2017. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [49]}. Ennek alapján az Alkotmánybíróság a megkülönböztetést – a XVI. cikk (1) bekezdésére mint érintett alapjogra figyelemmel – a XV. cikk (2) bekezdése és az I. cikk (3) bekezdése alapján is vizsgálhatta volna, a 14/2014. (V. 13.) AB határozattól való eltérést kifejezetten indokolva.

[55] Ez a megközelítés – vagyis az alapjogra vonatkozó megkülönböztetés szükségtelenségének és aránytalanságának megállapítása, valamint a gyermek legfőbb érdekének lényeges tartalmi sérelme – álláspontom szerint megalapozta volna az ex tunc megsemmisítést.

Budapest, 2026. november 10.

Dr. Nemessányiné Dr.
Chronowski Nóra Edit s.k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó alkotmánybíró különvéleménye

[56] Nézetem szerint a határozatban szereplő diszkriminációs vizsgálat, amely a megkülönböztetés alkotmánybírósági kimondásának alapját képezte módszertanilag vitatható, különös tekintettel a csoportképzés kereteinek meghatározására. Az

összehasonlítási alap nagyban befolyásolja azt, hogy azonosítható-e hátrányos megkülönböztetés a jogszabály alapján?

[57] 1. Az Alkotmánybíróság gyakorlata az alaptörvény-ellenes megkülönböztetéssel összefüggésben nézetem szerint a következőképp összegezhető: „[a]z Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdése kapcsán három kérdést kell vizsgálni. Először azt kell megállapítani, hogy fennáll-e az érintett hátrányára eltérő bánásmód. Mivel a diszkrimináció szükségképpen valamilyen viszonyrendszerben érvényesül, vizsgálandó az is, hogy az érintett összehasonlítható helyzetben (homogén csoportban) van-e azokkal, akikhez képest a hátrányát az indítványban állítják. Másodsorban azt kell megvizsgálni, hogy az indítványozó a XV. cikk alapján milyen tartalmú sérelmet állít: a törvény előtti egyenlőség megsértésére hivatkozik [Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése], vagy arra, hogy egy védett tulajdonságra tekintettel tett alapjogi különbségtételről van szó [Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése]. Végezetül a megkülönböztetés típusához igazodóan az észszerűségi, illetve a szükségességi-arányossági teszt alkalmazásával mérlegelni kell, hogy az azonosított hátrányos megkülönböztetés igazolható-e, összeegyeztethető-e az Alaptörvénnyel. Az egyenlőség nem jelenti a megszerezhető jogok, avagy kötelezettségek terjedelmének teljes azonosságát. Az alkotmányosan védett igény az, hogy a releváns szempontból hasonló eseteket hasonlóan kezeljék, illetve, ha valamely, az Alaptörvényből levezethető többletelem miatt szükséges a különbségtétel, akkor a szabályozás reflektáljon a lényeges és releváns szempontból különböző helyzetben lévők megkülönböztető jegyeire is” {22/2023. (X. 4.) AB határozat, Indokolás [21]–[22]; lásd legutóbb: 3005/2026. (X. 19.) AB határozat, Indokolás [27]}.

[58] Véleményem szerint a hátrányos megkülönböztetés helyzetének az egyik kulcskérdése az a viszonyrendszer, amelyben az Alkotmánybíróság az érintett (szabályozási) helyzetét vizsgálja. Másképpen megfogalmazva: jelentősége van annak, hogy milyen szabályok mentén képezi a Testület a csoportot és kik maradnak azon kívüli? Az „eredménycentrikus” csoportképzés objektivitása, igazolhatósága alkalmanként látszólagos csupán. Minél tárgyilagosabb a csoportképzés, annál egyértelműbb az esetleges (hátrányos) megkülönböztetés menthetősége, avagy annak megállapíthatósága.

[59] „[B]ár a csoportképzés módszere abszolút érvényű, az mindig a vizsgált ügy egyedi körülményeihez igazodik, ezért ebben az összefüggésben relatív. Ez azt jelenti, hogy a csoport(ok) felállítása a vizsgált tárgyhoz (normához) és az azt körülvevő jogszabályi kontextushoz kötött döntés” {34/2019. (XI. 29.) AB határozat, Indokolás [67]; 3040/2021. (II. 19.) AB határozat, Indokolás [52]; 13/2025. (X. 22.) AB határozat, Indokolás [67]; lásd legutóbb: 3005/2026. (X. 19.) AB határozat, Indokolás [27]}. Jóllehet normakontroll esetén sem igazodik szolgaian a törvényalkotó által meghatározott személyi hatályhoz.

[60] 2. Fentiekből elsősorban az következik, hogy a csoportképzésnek döntő jelentősége van az állított megkülönböztetés alkotmányossági vizsgálata során, amely műveletet az Alkotmánybíróság az adott ügyre irányadó jogszabályi környezet tételes elemzésével hajtja végre. Bár az Alkotmánybíróságnak nincs arra kötelezettsége, hogy a diszkriminációs teszt csoportképzési szabályai esetében a vizsgált szabályozás személyi hatályából induljon ki, ugyanakkor a csoportképzés szabályainak felállítása nem lehet *ad hoc* jellegű, és nem szakadhat el teljes mértékben a jogalkotást vezető céloktól és szándékoktól.

[61] A többségi indokolásban felállított csoportképzési szabályok – elismerést érdemlően – rendkívül bőkezűen és humánusan terelik homogén csoportba mindazokat, akiknek személyes sorsközösségként tartósan beteg, önálló életvitelre nem alkalmas gyermek saját háztartásukban történő gondozása jutott osztályrészül. Ha egyetlen csoportképzési szabály ez a sorsközösség, akkor értelemszerű, hogy bármi fajta megkülönböztetés a gondozók között indokolhatatlan lesz, mert a gyermek mindenek felett álló érdeke mindent felül ír. A gondozók közötti megkülönböztetés végső fokon a beteg, gondozásra szoruló gyermekek közötti megkülönböztetést jelenti majd. A jelen esetben a Szoctv. vonatkozó rendelkezéseiből, valamint az azokhoz fűzött, a jogszabály előkészítésében közreműködő miniszteri indokolásból ugyanakkor az tűnik ki, hogy a GYOD *rászorultsági alapon* megállapítható rendszeres pénzbeli ellátás. A törvényi szabályok értelmében „[a] GYOD-ra való jogosultság megállapítása során az ellátások párhuzamos folyósításának elkerülése érdekében a hatóság vizsgálja, hogy az érintett szülő milyen más rendszeres pénzellátásban részesül és milyen összegben" (lásd a Szoctv. 25. §-ához fűzött miniszteri indokolást). Következésképpen a GYOD más rendszeres pénzbeli juttatással együtt csak abban az esetben járhat, ha arra a törvényi szabályok lehetőséget adnak. A Szoctv. 4. § (1) bekezdés *i)* pontja az öregségi nyugdíj esetében főszabályként nem teremtette meg a párhuzamos ellátások igénybevételének a lehetőségét.

[62] Összevetve a Szoctv. szabályozási koncepcióját a határozatban foglalt megoldással megállapítható, hogy a csoportképzés jelen esetben alkalmazott módja eredményében a deklaráltan rászorultsági alapú ellátást lényegében *alanyi jogon járó ellátássá* teszi. Ez a végeredmény adott esetben az eredeti jogalkotói szándéktól eltérő koncepció mentén határozza meg a jogintézmény jogi karakterét. A csoportképzés tehát figyelmen kívül hagyja azt a törvényalkotói szándékot, amely a szociális ellátást rászorultsághoz köti, továbbá azt a törvényalkotói megfontolást, amely az ellátást az egyéb szociális ellátásokhoz képest, azok viszonylatában kívánja nyújtani.

[63] 3. Meglátásom szerint a vonatkozó joganyagból a Szoctv. rendelkezéseihez közelebb álló csoportképzés következik, amely illeszkedik az indítványozó bíró megközelítéséhez.

[64] A csoportképzés alapja a bírói indítványhoz közelebb álló megoldás: azon gondozók (szülők, hozzátartozók) tartoznak homogén csoportba, akik egyéb rendszeres pénzbeli ellátás mellett jogosultak GYOD-ra is. A megkülönböztetést ebben az esetben az jelenteni, hogy a szabályozás szerint a GYOD teljes összegéhez az a jogosult jut csak hozzá, aki aktív időszakában, az öregségi nyugdíj-korhatár elérését megelőzően vált gondozóvá. Ez nem kétségesen hátrányosan kezeli azon gondozókat, akiknek már a GYOD-ra való jogosultság megállapítása időpontjában is folyósítottak nyugdíjat, hiszen ők a GYOD teljes összege helyett annak csak nyugdíjukkal csökkentett mértékét kapják kézhez. Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdéséhez kapcsolódó igazolhatóság értelmében tehát a kérdés az, hogy van-e olyan ok, amely a tárgyilagos mérlegelés szerint indokolná, hogy aki utóbb (vagyis a GYOD-ra való jogosultság megállapítását követően) vált nyugdíjassá, az az eredeti jogalkotói koncepcióval ellentétesen, párhuzamosan, két olyan ellátásban is részesülhet, amit a hasonló helyzetben lévő más gondozó (szülő, hozzátartozó) esetében a Szoctv. tételes rendelkezése kizár.

[65] Mindezek alapján a Szoctv. 39/A. § (3) bekezdésének megsemmisítését támogattam, de nem értek egyet a 39/B (1) bekezdés *b)* pontja megsemmisítésének szükségességével.

Budapest, 2026. november 10.

Dr. Hörcherné Dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs alkotmánybíró különvéleménye

[66] Osztom a nehéz élethelyzetben lévő családok megsegítésének kötelezettségét, ugyanakkor a többségi határozat rendelkező részével és annak indokolásával nem értek egyet.

[67] Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata a szociális ellátások tekintetében, hogy az ellátás feltételeinek és mértékének megállapítása tekintetében a jogalkotót széleskörű mérlegelési jog illeti meg. E mérlegelés során a jogalkotó mind szociálpolitikai szempontokat, mind a nemzetgazdaság teljesítőképességét figyelembe veszi. Egyetértek a többségi határozattal abban, hogy az ellátások tekintetében a jogszabályban megjelenő különbségtételt a „gyengébb" diszkriminációs teszt, az észszerűségi teszt alapján kell megítélni: azt kell tárgyilagos mérlegelés szerint vizsgálni, hogy a különbségtételnek hiányzik-e az észszerű indoka.

[68] Egyetértek a többségi határozattal a csoportképzés tekintetében is: homogén csoportnak *(i)* azokat a szülőket, illetőleg a Ptk. 8:1. § (1) bekezdés 2. pontja szerinti

hozzátartozókat tekinti, akik *(ii)* saját háztartásukban súlyos fogyatékosságából vagy tartós betegségéből eredően önellátásra képtelen gyermekről gondoskodnak. A többségi határozattal ellentétben azonban úgy vélem, a különbségtételnek lehet ésszerű indoka: épp az azonos mértékű ápolási díj okán való egyenlőtlenség kompenzálása a célja. Ugyanis az a fentiek szerint jogosult szülő, aki a nyugdíjjogosultsága megszerzését megelőzően, aktív korában gondoskodik az ápolásra szoruló gyermekről, ezzel kiesik a munkaerőpiacról és a nyugdíjjogosultság megszerzésekor csupán kisebb nyugdíjra számíthat. Ezt kívánhatta kompenzálni a jogalkotó azzal, hogy párhuzamosan biztosítja a gyod-ot és a nyugdíjat. Azok esetében azonban, akiknek már a nyugdíjas éveiben állapítják meg a gyod-ot, ez a szempont nem érvényesül, hiszen aktív éveiket nem töltötték „főállásban" gyermekük ápolásával.

[69] Ezért úgy vélem, hogy a többségi határozat alapjául szolgáló egyedi esetben a Szoctv. jelenlegi szövegének az alkalmazása, még ha méltánytalannak tűnik is, nem sérti az Alaptörvény hátrányos megkülönböztetést tiltó cikkét.

Budapest, 2026. november 10.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Réka alkotmánybíró különvéleménye

[70] Habár egyetértek a határozat azon céljával, hogy a fogyatékosságból eredően önellátásra képtelen gyermeket gondozó hozzátartozók méltányosabb összegű és rendszerű támogatására szorítsa a jogalkotót, a tárgyi ügyben álláspontom szerint a megsemmisítés nem éri el ezt a célt, illetve annak következményeképpen nem szűnik meg a gondozásra szoruló gyermekek, illetve őket ápoló szülők és hozzátartozók közötti ellátásbeli különbségtétel.

[71] 1. A gyod a jogalkotó kifejezett szándéka szerint *szociális rászorultság* esetén nyújt támogatást: erről rendelkezik a Szoctv. 25. § (3) bekezdés *ad)* pontja és a gyod-ot bevezető 2018. évi CXVII. törvény 9. §-hoz fűzött jogalkotói indokolás is: „Rögzítésre kerül, hogy az újonnan bevezetendő ún. gyermekek otthongondozási díja a járási hivatal hatáskörében biztosított, szociális rászorultságtól függő pénzbeli szociális ellátás."

[72] Ennek ellenére a gyod feltételei úgy kerültek meghatározásra, hogy az a gyermek állapotára tekintettel, *jövedelemre és vagyoni helyzetre tekintet nélkül* jár a hozzátartozónak (feltéve, hogy az ápolást végző hozzátartozó otthonán kívüli munkavégzése nem haladja meg a napi 4 órát). Ugyanakkor a jogalkotó a pénzbeli

ellátási formák széles körét rendelte figyelembe venni a gyod összegének megállapítása feltételeként: a gyodon kívüli más pénzellátás esetén csak a másik pénzbeli ellátás és a gyod közötti különbözet kifizetését tette lehetővé.

[73] A határozat abból indul ki, hogy a gyod összegének meghatározásában téves az a jogalkotói megközelítés, amely tekintettel van más pénzbeli ellátásokra és ezért azok levonásáról rendelkezik, ténylegesen maximalizálva azt az összeget, amelyben a gyod-ra jogosult részesülhet pénzbeli ellátási formaként (bár vannak olyan pénzbeli ellátások, amelyek mellett a jogosult a gyod teljes – illetve keresőkorú szülő esetén: nyugdíjjárulékkal csökkentett – összegére jogosult, mint például másik gyermekre tekintettel folyósított csed, gyed, gyes).

[74] A jogalkotó a Szoctv. alapján a pénzbeli ellátások összeszámításával ezek maximalizálását határozta meg, és a gyod csak akkor jár teljes összegben, ha a szülő (hozzátartozó) más pénzbeli ellátásban egyáltalán nem, vagy csak meghatározott – pl. gyermekek után járó tb alapú – ellátásban részesül (csed, gyed, gyes). Az elv tehát az, hogy a gyod nem egy más pénzbeli ellátások *mellett* párhuzamosan kifizethető, alanyi jogon, vagy rászorultsági alapon járó ellátási forma, hanem lényegében *kiegészítő* pénzbeli ellátás. Fontos megjegyezni, hogy ez a megoldás nem idegen a társadalombiztosítási és szociális ellátások rendszerétől.

[75] 2. Mindez a csoportképzést is befolyásolja. A jogszabály koncepciója alapján a csoportképzésben annak van jelentősége, hogy a gyod-ra jogosult részesül-e más pénzbeli ellátásban, és ha igen, akkor ez a más pénzbeli ellátás a kivételek közé tartozik-e vagy sem. Véleményem szerint a határozatban ebből kellett volna kiindulni, és ezen csoportképzés alapján vizsgálni, hogy van-e észszerű indoka a különbségtételnek.

[76] Ehhez képest a határozat homogén csoportnak tekinti *mindazokat*, akik fogyatékosságból eredően önellátásra képtelen gyermeket ápolnak, és abból indul ki, hogy homogén csoportba tartozik a gyermek ápolására tekintettel minden gyod-ra jogosult, a cél pedig a gyod azonos összege minden más pénzbeli ellátástól függetlenül. Eszerint a csoporton belül a jogalkotó más pénzbeli ellátást alkotmányosan egyáltalán nem is vehet figyelembe a gyod összege meghatározásakor, csak a nyugdíjjárulékot vonhatja le.

[77] Emiatt a határozat megállapításaiból az következik, hogy a gyod-ot – céljára tekintettel, amit a fogyatékosságból eredően önellátásra képtelen gyermek ápolásáért járó kompenzációban jelöl meg – a jogalkotó köteles a különböző pénzbeli ellátásoktól függetlenül, azok mellett teljes összegben (vagy legfeljebb a nyugdíjjárulék levonása mellett) fizetni. Ez a megállapítás ugyanakkor elszakad a jogalkotói akarattól, ebben a tekintetben pedig fontos megjegyezni, hogy a jogalkotót széles körű mérlegelés illeti meg abban a tekintetben, hogy meghatározza a szociális ellátás feltételeit és mértékét, és ebben a szociális szempontokat és az állam gazdasági lehetőségeit egyaránt figyelembe veheti. Ebből következőleg

véleményem szerint nincs alkotmányos alapja annak megállapításának, hogy az állam köteles lenne minden fogyatékosságból eredően önellátásra képtelen gyermeket ápoló szülőnek, illetve hozzátartozónak kifejezetten a gyod keretében azonos összeget juttatni, és ne vehetne figyelembe akár rászorultsági okokat, akár párhuzamosan juttatott ellátásokat.

[78] 3. Nyilvánvaló, hogy a gyermeke ápolását végző szülő (hozzátartozó) többszörösen nehéz helyzetben van, ahogyan az alapügybeli nagyszülők is, akik esetében a nyugdíj mellett nem a teljes gyod, hanem a nyugdíj és a gyod különbözete kerül kifizetésre gyod formájában.

[79] Az ellátást a jogalkotó a szociális ellátásokról szóló törvényben határozta meg, a *szociális rászorultságtól* függő pénzbeli ellátások cím alatt. Ebből – és a már idézett jogalkotói indokolásból is – az következne, hogy a gyod *rászorultságtól* függő ellátási forma, a szabályozás azonban valójában nem ezt mutatja. Álláspontom szerint ebben lenne megfogható a szabályozással kapcsolatos alkotmányos probléma.

[80] A határozat megállapításai következtében ugyanakkor a jogalkotó által célként meghatározott szociális rászorultsági elem éppen úgy figyelmen kívül marad, ahogyan magából a Szoctv. gyod-ra vonatkozó szabályaiból is.

[81] 4. A gyod-ra vonatkozó szabályozás megsemmisítését kizárólag azon az alapon és *pro futuro* hatállyal tudtam volna támogatni, hogy a szabályozásból hiányzik a szociális elem, ennél fogva és ezen túlmenően is több normavilágossági-jogbiztonsági kérdést vet fel. A jogalkotó ezzel együtt nincs elzárva attól, hogy átgondolja a szabályozást annak érdekében, hogy fogyatékosságból eredően önellátásra képtelen gyermeket otthon ápoló valóban szociálisan rászorulók megfelelő támogatását biztosítsa.

[82] Mindezekre tekintettel a megsemmisítéssel – a határozatban foglalt indokok alapján – nem értettem egyet.

Budapest, 2026. november 10.

Dr. Varga Réka s. k.,
alkotmánybíró